

shingtonból, vagy úgy — különösen a távolabb eső helyekre — hogy az egész kártyát áttelegraphozzák egyes központokat képező nagyobb városokba, (New-York, St.-Louis, Philadelphia stb.) s ott ép úgy kinyomatják és szétküldik a kártyákat mint a főintézetben.

Hogy mennyire tekintetbe veszik az e kártyákon közölt időjóslatokban minden egyes vidék speciális érdekét, arra nézve érdekesnek tartom közölni itt egy ilyen kártyának azt a részét, a mely magát az időjóslatot tartalmazza. Az 1873 május 1-jén kiadott tudósításban következőket találjuk:

„Valószínű idő“

Észak-nyugaton, a Felső-Tavak vidékén, aztán innen lefelé Missouri-ig a szél északkelet egész délkelet felől fog fújni; a barométer esik, az idő fenygető és esős, azonban fokonként kiderül délutánra a Missouri-völgyben. Tennesseeben, a dél-atlanti államokban déli- és délkeleti szél, felhős és esős idő. A közép államokban, az Alsó-Tavak vidékén a barométer esik, a hőmérsék magas, a szél délkeleti és északkeleti, felhősebbé váló idő s eső. New-Englandban és Kanadában nagy-

részt felhős idő, délnyugati szél, s helyenként eső.

Óvó vészjelek Duluth, Chicago, Milwaukee, Grand-Haven, Detroit, Toledo és Clevelandban adatnak.⁴

E kártyákból eligazodást találhat az Egyesült-Államok minden egyes polgára, bármely vidéken lakjék is. Mert kora reggel ott vannak már kifüggesztve a legutolsó falu községházának falán is — a hol nálunk csak a statáriumot hirdető rendeletek díszelnek.

Hogy pedig ezek az időjóslatok mennyire megközelítik a valóban bekövetkezendő időt, mutatja az az egy körülmény, hogy pl. 1877-ben 100 jósolat közül 70 egész szigorúan bekövetkezett, 20 esetben mutatkozott némi csekély eltérés a jósolt és bekövetkezett idő között, s csak 10 esetben lett az idő más, mint a minőnek jósolták.*

HOITSY PÁL.

* Mindez Magyarországot persze csak kevéssé érdekli! Más, ha Magyarország kiválóan a mezőgazdaságra volna utalva. Akkor tudom, a mi kormányunk és országgyűlésünk is gondoskodnék a kellő teen-dőkről. De így, minek? Jó nekünk a száz esztendő s kalendárjarm is! SZERK.

XXXII. 1878-BAN ELHÚNYT TUDÓSOK NEKROLÓGJA.

Becquerel, Antoine Cesar, nagyérdemű physikus, született 1788 márczius 8-ikán Châtillon sur Loing-ban (Loire dep.), elhunyt január 19-ikén Párisban. A párisi polytechnikum végeztével 1808-ban a hadmérnöki karba lépett; 1810—1812-ig részt vett a spanyol hadjáratban; 1813-ban mint kapitány a polytechnikum altanfelügyelője; 1814-ben ismét a katonasághoz ment, melytől a Bourbonok visszatérével őrnagyi ranggal végkép búcsút vett, hogy chemiai és physikai tanulmányoknak szentelje életét. 1829-ben a tudományos akadémia tagja s később a párisi természettudományi muzeumon a physika professzora lett. Tudományos működése főképp az elektromosság és

mágnesség körére terjed, azonkívül nevezetesek a kutatásai a dörzsölés okozta melegképződésről, némely tesztek utóvilágításáról, s az állati élet physikai törvényeiről stb. Önálló művei közül nevezetesebbek a következők: *Traité expérimental de l'électricité et du magnétisme* (7 kötetben, Páris 1834—1840); *Eléments d'électrochimie appliquée aux sciences naturelles et aux arts* (1843, németül Erfurt 1845, s harmadik kiadásban 1857-ben); *Eléments de physique terrestre et de météorologie* (1847); *Traité de l'électricité et du magnétisme; leurs applications aux sciences physiques, aux arts et à l'industrie* (3 kötet, 1855—1856); *Résumé de l'his-*

toire de l'électricité et du magnétisme (1858).

Belt, Thomas, angol geológ, 1851-ben Uj-déli-Walesben született mint bányamérnök Ausztráliában, Ázsiában és Amerikában működött; meghalt szeptember 22-ikén Denverben, Coloradó fővárosában. „A Naturalist in Nicaragua“ című népszerű munkájában (1874) le vannak írva többek közt a glecser geológiájának első alapvonalai. Életének utolsó éveit a glecserek vizsgálatára fordította, melyről kimerítőbben a „Geological Magazine“ 1874 aprilisi füzetében értekezett.

Bernard, Claude, híres physiológ, született 1813 július 12-ikén St.-Julienben, Rhône-departementban, elhunyt február 10-ikén Párisban. Elsőbb gyógyszerészhallgató volt; 1832-ben egy kész szomorújátékával Párisba ment, hogy írói pályára lépjen. Azonban e tervéről csakhamar lemondott és főleg Magendie physiologiai munkáitól lelkesítve, nagy buzgalommal látott az orvosi és természettudományok tanulmányozásához. 1840-től kizárólag a physiológiával foglalkozott s 1841-ben Magendie mellett praeparator lett, azután helyettes tanár a Collège de France-on; 1854-ben már mint tanár működik a Sorbonne-on az általános physiologia új tanszékén, melyet 1868-ban Paul Bertnek engedett át; 1855-ben Magendie utódja a Collège de France-on és később az általános physiologia tanára a Museum du Jardin des Plantes-on. Már 1854-ben tagja lőn a párisi tudományos akadémiának, 1868-ban pedig ragyogó stylusáért az Academie de France-ba is beválasztott, s III. Napoleon 1869-ben szenátorrá nevezte ki. Bernard volt az, aki Franciaországban először hozta be a physiológiában a Johannes Müller által megállapított, s Németországban Helmholtz, Dubois-Reymond, Ludwig és Brücke által tovább fejlesztett physika-chemiai tárgyalás-módot. Legfontosabb munkái az edényrendszer és a

sympathikus idegek közti összefüggés megállapításával foglalkoznak, kiterjeszkednek a gyomor emésztésére, a hasnyálmirigyek működésére; bebizonyította, hogy a máj a vérben czukrot termel, s hogy az anyaméhben levő altnál ezt a működést a méhlepény végzi; ismeretes az a kísérlete is, hogy az agy bizonyos helyén (a negyedik agygyomor fenekén) eszközölt szúrás czukor-betegséget idéz elő; említésre méltók továbbá tanulmányai az állati melegről. A párisi tud. akadémia kiadványaiban közzétett dolgozatain kívül nevezetesebbek a következő művei: Leçons de physique expérimentale appliquée à la médecine (Páris 1855; újabb kiadásban 1865); Introduction à l'étude de la médecine expérimentale (Páris 1865); Leçons de pathologie expérimentale (Páris 1871). A „Revue des deux Mondes“-ban közrebocsátott értekezései nagy befolyással voltak arra, hogy a physiologiai kérdések iránt szűlesebb körökben is érdeklődés támadjon.

Bibra, Ernst Freiherr von, született 1806 jun. 9-ikén Schwabheimben; ismeretes mint természetvizsgáló és utazó; meghalt június 5-ikén Nürnbergében. Előbb a jogtudományokra adta magát, majd a természettudományokhoz fordult, s főleg a chemiával foglalkozott; 1842—1849-ig apai schwabheimi birokán élt, hol nagyobb számú chemiai dolgot bocsátott közre, minők: Chemische Untersuchungen über verschiedene Eiterarten (1842); Chem. Untersuchungen über die Knochen und Zähne des Menschen und der Wirbelthiere (1844); Untersuchungen über die Krankheiten der Arbeiter in den Phosphorzündholzfabriken, insbesondere das Leiden der Kieferknochen durch Phosphordämpfe (Erlangen, 1847, L. Geisttal együtt); Ergebnisse der Versuche über die Wirkung des Schwefeläthers (1847, E. Harlesz szel) és Chemische Fragmente über die Leber und Galle (1849). Ezután nagyobb útra kelt Braziliába és a Cap-Horn kö-

rül Chilebe, mely utazását „Reisen in Südamerika“, (Mannheim, 1854, két kötet) című művében írta meg. Visszatérte után leginkább Nürnbergben tartózkodott, hol természetrajzi és etnológiai gyűjteményeit felállította; számos útvázlatain és szépirodalmi dolgozatain kívül még több természetrajzi és archaeológiai tanulmányt bocsátott közre, a minők: Die Getreidearten und das Brod (1860); Der Kaffee und seine Surrogate (1858); Die Bronzen und Kupferlegierungen der alten und ältesten Völker (1869); Ueber alte Eisen- und Silberfunde (1873).

Bienaymé, Irénée Jules, matematikus és statisztikus, született 1796 augusztus 28-ikán Párisban, elhunyt októberben ugyanott; 1815-től fogva a párisi polytechnikumon tanult, 1818-ban a matematika repetitora lett Saint-Cyrben s 1820-ban a pénzügyi minisztériumba lépett, hol 1834-ben főfelügyelő lett; ezen időkből származik két munkája, nevezetesen: Sur la probabilité des résultats moyens des observations (1834) és Sur la durée de la vie en France depuis le commencement du dix-neuvième siècle (1835), melyeket az akadémiának nyújtott be. Állásától 1848-ban megvált s a valószínűség-számítás tanára lett a Sorbonne-on; 1852-ben az akadémia tagjává választott, hol mint a statisztikai bizottság előadója működött; különös érdemet szerzett a francia életjáradékpénztár számára készített remek tarifájával is.

Bl e e k e r, P., zoologus, sz. 1819-ben, Zaandamban, elhunyt január 24-ikén Hágában. Az orvosi tudományok bevégeztével 1838-ban mint orvos a hollandi hadseregbe lépett, s 1842-ben Bataviába ment katonaoorvosnak, hol utóbb az orvosi ügyek felügyeletével megbízva, ichthyologiai tanulmányokkal foglalkozott, s gazdag halgyűjteményt állított fel. Visszatérte után 1860-ban szülőföldén tartózkodott, 1862-ben városi tanácsossá neveztetett ki, előbb Leidenben, majd Hágában,

s ez időben tudományos kincseinek rendezésével s az „Atlas Ichthyologique des Indes Orientales Néerlandaises“ című munkájának kiadásával foglalkozott, a melyből 9 kötet jelent meg szakra menő színes táblával ellátva; korábbi közleményei Batávia tudományos folyóirataiban láttak napvilágot.

Borsig, Albert, Németország első iparosainak egyike, született 1829 márczius 7-ikén, meghalt április 10-ikén Berlinben. Nem volt ugyan oly szellemes fölfedező, oly nagy technikus és gépszerkesztő, mint 1854 július 6-ikán elhunyt atyja, Johann Carl Friedrich August B., mindamelllett az atyja által Moabitban Berlinben valamint Biskupitznál Sziléziában alapított telepeket (gép-, különösen lokomotív-gyárak, szénbányák és olvasztó-kemenczék) nemcsak fen tudta tartani, hanem nagyobbítani, s főleg a berlini gyárak termelő képességét rendkívül magasra képes volt fokozni.

Buff, Heinrich, született 1805 május 23-ikán Rödelheimban Frankfurt mellett; Liebignek és Gay-Lussacnak tanítványa, előbb technikai kémikus Thannban, később tanító a kasseli felsőbb ipariskolán, 1838 óta a physika tanára a giesseni egyetemen, meghalt december 24-ikén Giessenben. Physikai dolgozatai leginkább az elektromossággal foglalkoznak, s a Poggendorff- és Liebig-féle Annalisokban jelentek meg. Önálló művei közül felemlíthetők: „Lehrbuch der physikalischen Mechanik“ (Heidelberg 1871—1874, 2 kötet), továbbá „Physikalische Lehren“ a Kopp-al és Zamminer-rel együtt írt „Lehrbuch der physikalischen und theoretischen Chemie“ (Heidelberg, 1863) című munkában.

Chelini, Domenico, érdekes matematikus, elhunyt november 16-ikán Rómában. Született 1802 október 18-ikán Gragnanoban. 1818-ban papi pályára lépett s 1819—1826-ig a Collegio Nazzareno-n tanult Rómában, hol is mint a humanisztikus szakok tanítója működött. Ugyan-

ily minőségben volt alkalmazva Narriban, Piveben s Alatriban is, míg nem 1831-ben a Collegio Nazzarenón a matematika tanárságát ruházták reá. 1851 oktobertől 1864 deczemberig a bolognai egyetemen a mechanika és hydraulika tanszékét tölté be. A politikai eskü megtagadása miatt állásától megfosztatván, Rómába ment, hol 1865-ben a racionális mechanika tanára lett; négy évvel ezután, hogy Róma Itália fővárosa lett, ezen állásáról is le kellett mondania, s még egy ideig a vatikán egyetemén tanított. A tőle 44 év leforgása alatt megjelent dolgozatok száma 55-re rúg. Vannak értekezései a Giornale Arcadico, Raccolta scientifica di Palomba, a Torrolini-féle Annalesekben, Buoncompagni Bulletinójában, s a római és bolognai akadémiák kiadványaiban; említhető még „Elementi di meccanica razionale (Bologna 1860)“ című műve.

Clarke, Rev. William Brandwhite, Ausztrália geológiájának megalapítója, született 1798 június 2-ikán Cast-Bergholtban, Suffolkban, elhunyt június 16-ikán Sydneyben. Míg Cambridgeben teológiát tanult, Sedgwick és a palesztinai utazó Clarke vezetése alatt egyszersmind mineralogiával és geológiával is foglalkozott; 1821—1839-ig különféle papi állása volt Angliában, s ez idő alatt nem kevesebb mint tizenöt tudományos utazásban vett részt, részint Nagy-Britannia különböző vidékein, részint a kontinensen. 1839-ben Sydney-be, Ausztráliába, ment, hol részint papi hivatalában, részint mint geológus dolgozgatott. Legismertebb műve „The Southern Gold-Fields“, Ausztrália aranytermő földeiteinek leírása, melyet a gyarmat kormányja megbízásából írt; más geológiai dolgozatai az új-déli-walesi Royal Society kiadványaiban foglaltatnak.

Dela fosse, Gabriel, született 1796-ban Saint-Quentinben. A párisi Ecole Normale tanítványa, 1822-ben a Faculté des Sciences ásvány-gyűjteményének conservátora; később az Ecole

Normale-on működött. 1841-ben a Sorbonne-on, 1857-ben a mineralógia tanára a Muséum d'Histoire naturelle-n, s egyszersmind akadémiai tag; 1875-ben nyugalomba lépett; elhunyt október 13-ikán Párisban. Már korán munkatársa volt Hauy-nak az ő „Traité de Mineralogie“ című műve második kiadásánál; 1858-ban adta ki főmunkáját, a három kötetes „Nouveau cours de minéralogie“-t; 1867-ben a minisztérium megbízásából „Rapport sur les progrès de la minéralogie“ című művel gazdagítá az irodalmat. Ezenkívül még több különféle tankönyve, továbbá különféle értekezései vannak a Férussac folyóiratában, és D'Orbigny „Dictionnaire d'histoire naturelle“-jében s egyebütt.

Ettingshausen, Andreas von, született 1796 november 25-ikén Heidelbergben; 1809 óta szüelivel Bécsben lakott, s kezdetben katonai pályára szánta magát, de a béke helyreálltával tanuláshoz fogott; 1817-ben a matematika és physika adjunktusa lett a bécsi egyetemen, 1819-ben a physika tanára Innsbruckban, 1821-ben a felsőbb mathesis tanára Bécsben, a mely állásában Baumgartnerrel kiadta a „Zeitschrift für Physik und Mathematik“ (1826—1832) című folyóiratot, 1834—1848-ig a physika tanára az egyetemen, 1848—1852-ig pedig az ingénieur-akadémián; 1852—1866-ig az egyetemi physikai intézet igazgatója volt, s azóta nyugalomban élt Bécsben, a hol május 25-ikén hunyt el. Mint tanár és író a matematikai s physikai ismeretek előmozdítása körül a maga idejében kiváló érdemeket szerzett.

Fries, Elias, született 1794 augusztus 15-ikén Spengel-Femsjö-ben, Smälandban; Lundban a botanika magán-, 1824-ben pedig a növénytan rendes tanára; 1834—1859-ig tanár volt az uppszalai egyetemen, hol febr. 8-ikán elhunyt. Európai hírvő férfiú volt; kivált a gombák és zuzmók tanában, — melyekről számos, nagyobbbrészt latin nyelven írott dolgozatot bocsátott

nyilvánosságra, — első rangú tekintély vala.

Gorup - Besanez, Eugen Freiherr von, Gorup-Besanez osztrák altábornagy fia, született 1817 január 15-ikén; orvosi tudományokat tanult Bécsben, Páduában és Münchenben, ahol doktorrá avattatott; aztán Göttingában a chemia tanulmányozásához látott, s 1846-ban magántanár lett az erlangeni egyetemen; 1849-ben rendkívüli s 1855-ben a chemia rendes tanára s a chemiai laboratorium igazgatója lett; elhunyt november 24-ike reggelén. Mint tanár s mint buvár, egyaránt kitünő volt különösen a zoochemia terén. „Anleitung zur qualitativen und quantitativen zoochemischen Analyse.“ (Braunschweig 1850, 3-ik kiadás 1871.) és „Lehrbuch der Chemie“ (Braunschweig I, 5-ik kiadás 1874; II, 4-ik kiadás 1873 és III, 3-ik kiadás 1874) című munkái több nyelvre le vannak fordítva.

Grubb, Thomas, híres mechanikus és optikus, eredetileg kereskedői pályára határozta magát, aztán mechanikus műhely birtokosa lett; ebből került ki egyebek közt az irlandi bankjegyek metszésére, nyomására és számolására szerkesztett igen elmés gép is; később a gyakorlati optikára adta magát; elhunyt szeptember 19-ikén Dublinban. Lord Rosse, hat lábnyi aequatoreáljának szerkesztése közben gyakran felhasználta Grubb segítségét; tőle eredt az emelő szerkezet is, melyet Rosse a tükrénél alkalmazott, hogy annak meghajlása ki legyen kerülve. Egyébiránt főbb munkálatai közül említésre méltók a következők: 40 angol földmágnesség-figyelő állomás felszerelése; a 15 hüvelyknyi reflektor az armaghi csillagvizsgálón, Markree és Dunsink aequatoreáljai 13 és 12 hüvelyk nyílással s végül a melbournei csillagvizsgáló nagy reflektora 27 hüvelyk nyílással, a mely aequatoriálisan van felszerelve és óraművel mozgatva. A teleszkóp befejezése után, melyért a Royal Society tagjává neveztetett ki,

műhelyét fiának, Howard Grubb-nak adta át.

Haberland, Friedrich, született 1825-ben, 1850-től 1869-ig a magyar-óvári felsőbb gazdasági tanintézetben működött, 1869-ben a görzi selyemtenyészti kísérleti állomás be rendezésével és vezetésével bízott meg, 1872 óta a bécsi mezőgazdasági főiskolán a gazdasági növénytermelés tanára, elhunyt Bécsben május 1-jén, egy nehéz operáció következtében.

Hartmann, Richard, egyik legnevezetesebb németországi iparos, elhunyt december 16-ikán Chemnitzben. Született 1809 november 8-ikán Barrban, Straszburg mellett. 1830-ban mint műszerkovácslegény Chemnitzbe ment, s Hauboldnál, a chemnitzi gyáripár meg alapítójánál, munkába állott. 1837-ben megtelepedett, s három munkással gyapjúfonó gépek készítéséhez kezdett; 1847 óta lokomotivokat és tendereket kezdett készíteni, 1855-ben e mellett turbinákat, bányagépeket, furó készülékeket, szerszámgyártó-gépeket is csinált. Gyártelepe már 1869-ben 254,084 négyszögméter térséget foglalt el, 50 épülettel; s mintegy 53,224 négyszögméter dolgozó-térrel, hol 2600 munkás foglalkozott. Gyártelepe 1872-ben „Sächsische Maschinenfabrik“ név alatt részvénytársulat kezébe jutott.

Henry, Joseph, született 1797 december 17-ikén Albanyban (New-York); 1826-ban tanár lón szülővárosának akadémiáján, hol elektromágnességi vizsgálatokkal foglalkozott, 1832-ben a princetoni (New-Yersey) collegium tanára, s 1846 óta a Smithsonian-Institution titkára volt. 1849-ben az amerikai tudós-társaság elnöke, 1869-ben az amerikai akadémia elnöke lett. Elhunyt május 13-ikán.

Lamy, Claude, derék chemikus, született 1820 július 15-ikén Jurában, elhunyt márcziusban Lilleben. 1842-től Pasteur-rel és Lissajous-val a párisi Ecole normale-t látogatta; később a physika tanára lett, előbb Limogesban, majd Lilleben, hol az 1823-ban

alapított Cours municipaux egyikét tartotta, s amint 1854-ben ezek helyébe tudományos fakultást emeltek, a physika tanszékét Lamy foglalta el. A Kuhlmann-családdal való sógorsága következtében szánta magát az ipari chemia tanulmányozására; 1865—1878-ig az „Ecolé. centrale des arts et manufactures“-on az ipari chemia tanszékét töltte be. Különösen a Crookes által 1861-ben színeképelemzés útján felfedezett thallium chemiai tulajdonságainak beható vizsgálata van nevéhez fűzve.

Leonhard, Gusztáv, született 1816 november 22-ikén Münchenben, 1841-ben magántanár, s 1853 óta a geológia tanára a heidelbergi egyetemen, elhunyt ugyanott december 28-ikán. A következő műveket írta: „Handwörterbuch der topographischen Mineralogie“ (1843), „Geognostische Skizze des Grossherzogthums Baden“ (1846, 2-ik kiadás 1861), „Die Mineralien Badens“ (1855, 5-ik kiadás 1876), „Grundzüge der Mineralogie“ (1855, 2-ik kiadás 1860), „Grundzüge der Geognosie und Geologie“ (3-ik kiadás 1872—1874); Geinitz társaságában szerkesztette a „Neues Jahrbuch für Mineralogie“ című folyóiratot is.

Lewes, George Henry, igen sokoldalú s a természettudományok terén is tevékeny író; Németországban különösen „Life of Goethe“ (London 1855) című munkájáról ismeretes, mely a tud. akadémia kiadásában magyar nyelven is megjelent; elhunyt november 30-ikán. Született Londonban 1817 április 18-ikán; előbb kereskedői pályára akart lépni, de később orvosi s aztán bölcsészeti tanulmányokhoz fogott; s miután Németországban két évig (1838—39) tartózkodott, s az ottani társadalmi élettel megismerkedett, megkezdte irodalmi működését Angliában, mint hírlapíró és ismeretterjesztő, azután mint szépirodalmi munkás, dráma- és életrajzíró, és végre mint matematikus, physikus, chemikus, biológus, pszichológus, és a spekulatív philosophiai rendszer megteremtője vé-

gezte életét. Természettudományi tanulmányaiból megjelentek: „Sea side studies“ (London 1858), „Physiology of common life“ (1860); „Studies in animal life“ (1862). „Aristotle“ (1864) című művében megkísérlé a görög philosophusok természettudományi munkáit összefüggőleg rajzolni. Lewesnek a Comte positivismusán alapuló philosophiai rendszere „Problems of life and mind“ (Első rész: „The foundations of a creed“ 1872—1875, két kötetben; második rész: „Physical basis of mind“ 1877) című munkájában van megírva.

Leymerie, Alexander Félix Gustav Achille, geológus, született 1801 január 23-ikán Párisban, elhunyt október 6-ikán Toulouseban. A polytechnikum végeztével öt éven át matematikát tanult Párisban, azután a troyesi collegiumban lett tanár, később a lyoni Ecole Lamartinier direktora, s 1840-ben a toulousei fakultáson a mineralógia tanára. Geológiai munkáinak főtárgyát a Pyreneusok képezték; hús év munkájának eredménye: „Carte géologique de la Haute Garonne“; később Troyesben kiadta „Statistique géologique et mineralogique du département de l'Aube“ című művét s azonkívül tőle való még a két kötetes „Traité de minéralogie“, egy a kezdő oktatáshoz való vázlattal. L'Aube departement geológiai térképéhez anyagot gyűjtendő, bejárta a Monts-Corbièrest, hol meghült s ez halálát okozta.

Lombardini, Elia, az olasz mérnökök nesztora, elhunyt december 19-ikén Milánóban. Született 1794 október 11-ikén Elzász határszélén, holatyja Masséna adjutánsa volt a rajnai hadseregnél; a páviai és bolognai egyetemeken tanult, s 1822-ben a lombárdi víz- és útépitő mérnökök sorába lépett, 1839-ben a központi igazgatóságnál Milánóban: n első osztályú mérnök, s a vízépítéset inspektorá lett, míg 1856-ban nyugalomba nem vonult; 1860-ban szenátorrá neveztetett. Külön-

böző folyóiratokban igen számos vízépítési dolgozatot közölt.

Mayer, Julius Robert, született 1814 november 26. Elhunyt márczius 21-ikén. (Életrajzi adatait a Term. Tud. Közlöny X-ik kötete, 1878, 264—273 lapjain már közöltük.)

Petermann, August Heinrich, nagyérdemű geographus és kartographus, született 1822 április 18-ikán Nordhausenben; 1834—1844-ig a Berghaus vezetése alatt álló geographiai mű-iskolában képeztetett Potsdamban, később Edinburgban; 1847—1854-ig Londonban geograph-kartographiai munkálkodásnak élt, 1854 óta a Perthes-féle geographiai intézet előljárója Góthában, szerkesztette az általa megindított „Mittheilungen über wichtige neue Erforschungen auf dem Gesamtgebiete der Geographie“ (Első évfolyam 1855) folyóiratot, s eredményekben dús afrikai és sarki tudományos utazásoknak személyes indítványozása által is előmozdította a geographiai ismeretek szélesbülését; elhunyt szeptember 25-ikén Góthában.

Raspail, François Vincent, szélesebb körben ismeretes mint a francia demokraczia veteránja, de a természettudományok terén is működött; született 1794 jan. 29-ikén Carpentrasban, Vaucluseben, elhunyt január 7-ikén Arceuilben. Az avignoni semináriumban teológiára képezte magát, rövid papszkodása után azonban Párisba ment, hol republikánus agitatókba elegyedett. 1822 óta orvosi és természettudományi tanulmányokhoz fogott, s e téren egész sorozat munkát bocsátott közre, melyeket részben börtönében írt, ú. m.: „Essai de chimie microscopique appliquée à la physiologie“ (Páris 1831); „Nouveau système de chimie organique“ (Páris 1833), a mely utóbbi munkájáért a párisi akadémia a 10,000 franknyi Monthyon-jutalmat neki akarta adni, de a mit aztán Guizot ezen szavakkal akadályozott meg: „Raspailnak a jutalmat kiadni annyi, mint a lázongásnak segedelempenzt

nyujtani!“ — Művei közül említésre méltók még: „Nouveau système de physiologie végétale et de botanique“ (1837, két kötetben, atlaszszal); „Histoire naturelle de la santé et de la maladie chez les végétaux et les animaux“ (1839); „Almanac et calendrier météorologique“ (1861—1865); Manuel annuaire de la santé“ (1846—1877.)

Regnault, Henri Viktor, született 1810 július 21-ikén Aachenben, elhunyt január 19-ikén Auteuilben. (Életrajzi adatait a Term. Tud. Közlöny X-ik kötete 1878. 162—165 lapjain már közöltük.)

Rokitansky, Karl, született 1804-ben február 19-ikén Königsgräzben, 1828-ban a kór-boncztni intézet assistense, 1834—1875-ig a kór-boncztan tanára a bécsi egyetemen; elhunyt Bécsben július 23-ikán. Ő szerzett először általános jelentőséget német fölött a kórboncztnak, s azt az orvosi tudományok terén a természettudományi kutatás alapjává tette. Főmunkája: „Lehrbuch der pathologischen Anatomie“ (Wien 1842—1846, 5 kötet; 3-ik kiadás 1855—1861.)

Sachs, Karl, tanársegéd a berlini physiológiai intézeten; ismeretes az 1876-ban a Humboldt-Stiftung támogatásával tett venezuelai utazásáról, melyet a Gymnotus nevű elektromos halak vizsgálása végett tett, s a melyet „Aus den Llanos“ című művében írt le; augusztus 17-ikén Bormiónal a Monte Cevedalei glecser megmászásánál vesztette el életét.

Secchi, Pater Angelo, a Collegio Romano híres csillagásza, született 1818-ban július 19-ikén, Reggióban, Aemiliában, elhunyt február 26-ikán Rómában. (Életrajzi adatait már közöltük a Természettud. Közlöny X-ik kötete 1878. 236—238 lapján.)

Sismonda, Angelo, született 1807 augusztus 20-ikán Cornelianod'Albában, 1828 óta Borson mineralógiai tanár assistense Turinban, 1832—1871-ig Borson utódja, s haláláig direktora az ottani muzeumnak, elhunyt

december 30-ikán. 1849 óta tagja volt az Accademia dei Lincei-nek Rómában, 1861 óta az olasz királyság szenátora. Nagyobb munkái Savoya, Piemont és Liguria geológiai térképei; rendezte és gazdagította a muzeumot, mely az ő kezei alatt egyike lett Olaszország legteljesebb és legrendezettebb gyűjteményeinek; Humbert király és Aosta herceg nevelésében is részt vett. Számos dolgozatai a turini tudományos akadémia, a párisi akadémia s a franciaországi földtani társulat kiadványaiban jelentek meg.

Soleil, jeles párisi optikus, a polárhozó cukormérő föltalálója, elhunyt 80 éves korában St.-Gratian-ban április kezdetén; 20 év óta foglalkozásától visszavonulva élt.

Stal, Carl, híres entomológ, ki főként a hemipterák és orthopterák rendszerezése körül kiváló érdemeket szerzett; a stockholmi országos muzeum entológiai osztályának intendánsa; elhunyt 45 éves korában, június 14-ikén Stockholmban.

Weber, Ernst Heinrich, nagyérdemű physiológ és anatómus, született 1795 június 24-ikén Wittenbergában, s mint a lipcsei egyetem seniora hunyt el január 26-ikán. Wittenbergában és Lipcsében az orvosi tudományokra készült. 1818-ban a lipcsei egyetemen az összehasonlító anatómia tanára, később az ember-anatómiának s 1840-től a physiológiának is tanára lett. Különösen a mikroszkópiai anatómia körül, a kifejlődés folyamata s a physiológiának physikai része körül, —

minők a járás mechanikája, az emberi bőr fogékonysága a nyomás, hőmérsék stb. iránt, — nagy érdemeket szerzett. Önállóan megjelent munkái közül főleg említethők a következők: „Anatomia comparata nervi sympathici“ (1871), „De aure et auditu hominis et animalium“ (1820), „Tractatus de motu iridis“ (1820), „Adnotationes anatomicae et physiologicae“ (1851); valamint a Rosenmüller-féle „Lehrbuch“ s a Hildebrand-féle „Handbuch der Anatomie“ átdolgozásai. Fivéreivel: Wilhelmml és Eduárddal (elhúnyt 1871) kiadta a „Wellenlehre“-t (1826.)

Wolfers, Jakob Philipp, csillagvizsgáló, született 1803 május 3-ikán Mindenben; körülbelül 40 évig vett részt a berlini csillagászati évkönyv készítésében; szélesebb körben ismeretes a meteorológia terén tett buvárkodásáról, névszerint a berlini téli időjárásnak több évtizedre terjeszkedő összehasonlításáról; elhunyt április 22-ikén Berlinben. Tudományos folyóiratokban elszórt számos dolgozatán kívül tőle van Euler mechanikájának és Newton principiumainak német kiadása is.

Wollaston, Thomas Vernon, Madeira, a Kanári, Capverdei és Szt.-Ilona szigetek bogarairól írt („Insecta Madeirensia“ 1854, „Coleoptera Atlanditum“ 1865, „Coleoptera Hesperidum“ 1867, „Coleoptera Sanctae Helenae“ 1877) munkáiról ismert angol entomológ; elhunyt január 4-ikén Teignemouthban Angliában, 52 éves korában.

L. I.

TÁRSULATI ÜGYEK.

Fegyzőkönyvi kivonatok a társulat üléseiről.

XXII. VÁLASZTMÁNYI ÜLÉS.

1879, nov. 19-ikén.

Elnök: THAN KÁROLY.

Dapsy L. a pénztárvizsgáló-bizottság nevében jelenti, hogy a bizottság a társulat könyveit és pénztári készletét f. é. okt.

10-ikén megvizsgálta és teljes rendben találta. Tudomásul vétetik.

Titkár előadja Kosutány Tamás jelen-

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.